

Kocsárdi
Károly

ÉRDEKESSEGEK A VALKÓI ERDŐRŐL

Dr. Keresztesi Béla könyvének olvasása után határoztam el, hogy hírül adom a valkói erdőre vonatkozó egyes ismereteimet.

1870-ben Huber Béla valkói főerdész, amatőr régész felhívta Rómer F. Flóris (1848—1849. szabadságharc kapitánya, egyetemi tanár, a magyar régészeti kutatás vezető egyénisége) figyelmét a valkói erdők régészeti értékeire. Rómer Flóris francia nyelvű írásban számolt be a Nemzetközi Régészeti Kongresszuson a valkói leletekről.

A legállandósultabb régészeti emlék az erdőn keresztül húzódó „Csörsz árka”. Az 5 km hosszú árok-vonulat több helyen derékszögben megtörik. Helyenként négy méter mélységet és kilenc méter szélességet is elér. Az árok melletti töltés mindig az árok déli részén van. A „Csörsz árka” (avar árok, ördög árok

1. ábra. Szarmata — jazig égetett agyagedények (foto: Gácsi György)

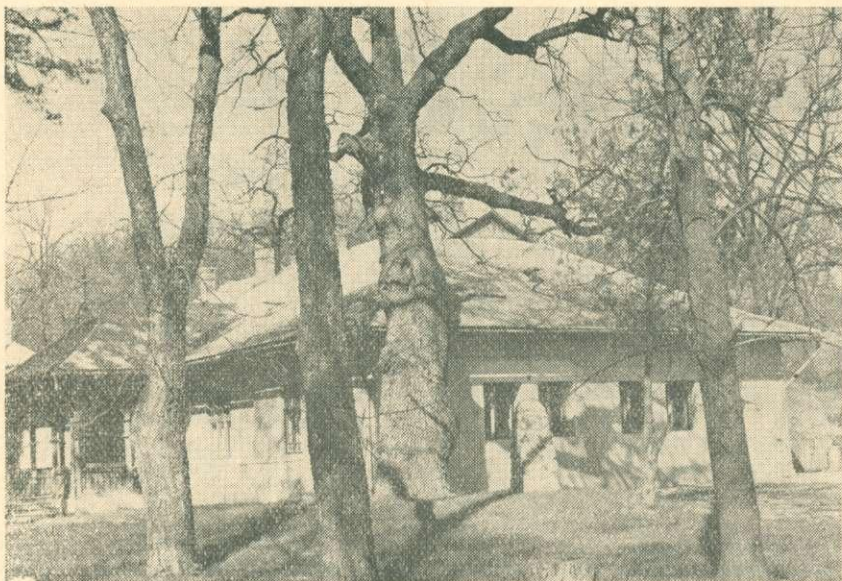

2. ábra: Diocletianus római császár érmétől — Hunyadi Mátyás érméig.

stb.) mesterséges védővonal keletkezése időszámításunk kezdetével esik egybe. Az 1950—1965. évek között az árok melletti véghasználati erdők kitermelésekor szarmata-jazig égetett agyagedények, Diocletianus római császár (284—305) érméjétől Hunyadi Mátyás érméjéig (1460) számos lelet került elő.

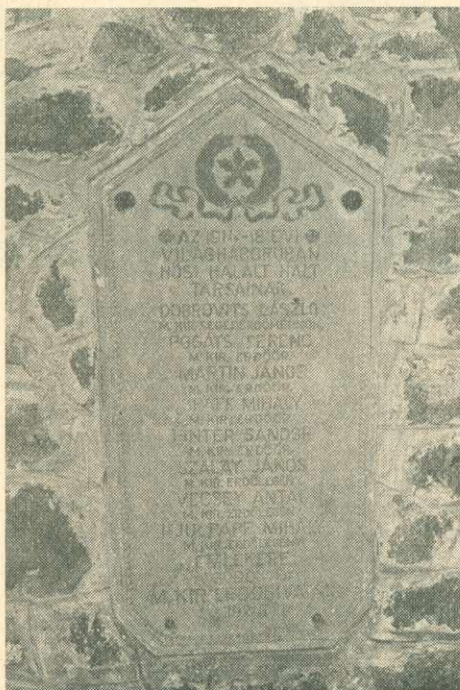
A valkói erdőszet irodájának épülete az 1860-as években épült, 1867-től állami tulajdonban van. Az Országos Erdészeti Egyesülettel egyidős az épület. Az építéskor figyelembe vették az itt levő szép alakú fákat és meghagyták ezeket. Az évszázados fákból sajnos ma már csak mutatóban van egy pár. Az épület sarkánál áll egy, mintegy 250 éves kocsányostölgy, magassága 18 méter, kerülete 5 méter.

Az 1970-es országos átszervezéskor megszűnt a Gödöllői Állami Erdőgazdaság. A Szabadság tér 6. számú székházat átvette a Városi Tanács. A Tanács

3. ábra. A valkói erdészet székháza

kisebbség átalakítást végzett az épületen és az épület falában levő első világháborús erdészeti emléktáblát kivette. E sorok írója elkérte a Tanácstól az emléktáblát és az újonnan alakult Gödöllői Állami Erdő- és Vadgazdaság OEE

4—5. ábra. Az első világháborúban elesett erdészek gödöllői emléktáblája, új helyén

Helyi Csoport tagjainak segítségével a valkói évszázados tölgy alatt felállította. A helyi csoport ezt a helyet találta legmegfelelőbbnek egyrészt azért, mert az erdész-hősök jó része valkói volt, másrészt a kegyeletes emlék megmaradását itt találta legbiztonságosabbnak.

Az erdő, a természet, a szülőföld-szeretet a nemzedékekben tovább él! 1916-ig Valkón teljesített szolgálatot *Ottó Ferenc* erdész, fiai itt gyerekeskedtek, de egyikük sem lett erdész. Az egyik zeneszerző lett, 1957-ben kórusművet írt a valkói erdőről, ez a rádióban is elhangzott. A szöveget barátja, *Szabó Miklós* operaénekes, költő írta. Így hangzik:

A VALKÓI ERDŐBEN

A valkói erdőben madár száll az ágra,
befordulok az erdők selyem udvarába,
selyem réten, selyem szél, friss füvecske
támad,
hej, de sokat fáj, a szívem, zöld erdő
utánad!

Ózek, mókusok,
Seregély a fán,
Madarak közt,
Tarka had közt,
Ó a kapitány.
Cin-cin cinege
Ott kakuk lakik,
és ha egyszer jól rákezdte,

zeng a tücsök reggel-este
s cirpel hajnalig.
A valkói erdőben madár száll az ágra,
ideröppen, odaszáll, messze viszi
szárnya,
mennék én is utána, hátha megtalálom:
az a madár az én eltűnt, boldog
ifjúságom!

Alom, álom, álom,
boldog ifjúságom;
röppenő az életünk is,
mint madár az ágon,
a valkói erdő mélyén kis madár az
ágon.

A. O. Horvát: Vegetation des Mecsekgebirges und seiner Umgebung

A Mecsek hegység és környékének növényzete. (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972., 376 oldal.) Amikor 1942-ben HORVÁT ADOLF OLIVÉR flóraműve, „A Mecsek hegység és déli síkjának növényzete” a Magyar Flóraművek sorozatának IV. köteteként megjelent, a szerző mögött már egy évtizedes *florisztikai* kutatás állott. Az azóta eltelt 30 év ugyanennek a tájnak *vegetációs* feldolgozását eredményezte s a szerzőnek a jelen könyv irodalomjegyzékben is felsorolt 43 eredeti publikációja apránként a Mecseket hazánk botanikailag legjobban feltárt területévé avatta. Az Akadémiai Kiadó gondozásában, 1972 utolsó napjaiban megjelent, 376 oldalon, 35 fényképet, 8 színes fényképtáblát, 111 vonalas ábrát, 56 táblázatot és 1 színes nyomású vegetációs térképet tartalmazó, növényföldrajzi monográfia mindezen részleteknek méltó összefoglalása, a szerző életműve, amelyben a táj leghivatottabb és leglelkesebb ismerője legdélibb középhegységünk (Mecsek + Villányi-hegység) változatos, 1380 virágos növényfajt számláló, endemizmusokban gazdag növénytársulásairól ihletett képet fest.

A mű általános (p. 1—61) és részletes (p. 62—376) részre oszlik s ezeken belül 10 fejezetben mindent elmond, amit a tárgyalt tájról (a Mecsektől délre a Villányi-hegységig, északon a Hegyhátig, keleten a Szekszárdi löszvidékig, északnyugaton a Zselici dombvidékig) növénytani vonatkozásban tudni érdemes.

Az *általános* rész foglalkozik a táj földrajzi helyzetével, közzétani viszonyaival (VADÁSZ E. alapján), éghajlati adottságaival (felhasználva a WALTER-féle diagramok tanulságait) és általános növényföldrajzi jellemzésével (utóbbin belül a kutatás rövid történetével, a táj növényföldrajzi felosztásával és az előforduló növénytársulások áttekintésével).

A *részletes* rész 12 erdő- és 8 gyepléte, illetve réttársulás részletes felvételeit közli (a vízi társulások alárendelt szerepet játszanak!), cönológiai kiértékelésük, ökológiai jellemzésük és színes körü összehasonlító vegetáció-tanulmányok kíséretében (p. 61—178, ill. 188—214). Különösen figyelmet érdemlő, ahogy a mecseki növénytakaró kialakulását E. SCHMIDT zónarendszerével, ill. IVO HORVÁT balkáni kutatási eredményeivel állítja párhuzamra.